

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 8 K
pol leta . . . 4 „
četrt leta . . . 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Učiteljska kolonija na otoku Rabu.

Težko, izčrpavajoče delovanje učiteljstva je vzrok, da ogromni odstotek učiteljstva umira že v mladih letih na pljučnih boleznih, nervoznosti ali onemoglosti. Marsikdo izmed nas bi potreboval v ozdravljenje svojih dihalnih organov in svojih zrahljanih živcev malo jasnega južnega solnca, malo vlažnega primorskega zraka, ki je prost vsakega prahu.

Žal, da je onemogočeno učitelju prebivati v znanih klimatiških zdraviliščih zaradi prevelike draginje, ki vlada v takih krajih. Osrednje društvo učiteljskih jednot na Moravi se je poslužilo baš raditega samopomoči in postavi v najbližjem času na otoku Rabu v Dalmaciji zavetišče bolnim učiteljem. Osrednji odbor je dovolil v seji dne 20. februarja t. l. potrebno vsoto za napravo.

Uprava kolonije se izroči izkušenim rokam priznane organizatorice in neumorne delavke gospodične Steyskalove. Rajši bi videli, da je to akcijo završila „Zveza slovanskega učiteljstva v Avstriji“; slednji pa to ni mogoče, ker ji nedostaja najvažnejšega — denarnih sredstev.

Korak moravskega učiteljstva pozdravljamo s tem večjim veseljem, ker se ne bodo sprejemali v kolonijo izključno samo le člani moravske učiteljske organizacije, marveč tudi učitelji in učiteljice ostalih slovanskih narodnosti.

Stanarina z vsó oskrbo bo jako nizka, zakaj namen temu učiteljskemu podjetju ne bo nikakor dobiček ali kupčenje rezervnih skladov; režija bo popolnoma neznatna, ker ravnateljica gospodična Steyskalova dela popolnoma zastonj in ne pričakuje nikakršne nagrade.

Stvar slovanskega učiteljstva bo sedaj, da izkorišča v popolnem obsegu dobrote, ki jih

nam ponuja bratska organizacija moravskega učiteljstva. Učiteljska kolonija na Rabu pa po stanem obenem tudi ognjišče, kjer se bo ukoreninjala in odkoder se bo razširjala slovanska vzajemnost v vrstah učiteljstva. Vsa eventualna vprašanja blagovolite naslavljati: ravnateljica gospodična Marija Steyskalova v Brnu, Falkensteinerova ul., č. 31. (Morava).

M. Hajný.

Kranjska politika in učiteljstvo.

„Ravno prav, da se danes vidiva, gospod učitelj, ker se imam z vami nekaj pomeniti. Do sedaj nisem vedel, da ima učiteljstvo tako moč, zdaj pa vidim, da bo menda res tako.“ Tako me je nagovoril pred kratkim zvest pristav S. L. S., mož, ki je prijatelj šolskega napredka in učiteljstva.

Razume se, da nisem vedel, kaj misli s tem povedati. Ko mi natančneje razodene, da je bil sam pri shodu v Ljubljani zaradi nameravanega starostnega zavarovanja na kmetih in pokaže „Domoljuba“ št. 8. članek „Proti liberalnim učiteljem“, sem šele razumel, kaj mož misli. Članek se glasi: „Na shodu v Šmartnem pri Litiji je zelo ostro nastopil deželni odbornik kranjski dr. Lampe: Govoril je o starostnem zavarovanju ter rekel: Tisti liberalni hujskači pa, ki te ogromne in silno težavne zakonske predloge še videli niso in ki nimajo pojma o njeni vsebini, so si izmislili celo kopo laži in so hujskali ljudstvo. Temu mora biti konec. Koder poizvedujemo po četnikih teh laži, pridemo navadno nazadnje na liberalnega — učitelja. Ti liberelni učitelji hočejo imeti zvišane plače, in ker so jim liberalci na ljudske stroške obljubili, hočejo zopet liberalni stranki na vrh pomagati. Zato so poigrami to priložnost in so se lagali kmetom, da

jih hoče S. L. S. s starostnim zavarovanjem in z njihovih gruntov pregnati. Vi pa povejte vsakemu liberalnemu učitelju sledeče: Če bi se učiteljem plača izboljšala tako, kakor zahtevajo liberalni učitelji, ki proti stanovskemu zavarovanju hujskajo, bi znašalo primeroma toliko, kolikor bi plačevalo naše ljudstvo za se, da bi bili vsi kmetje in hlapci zavarovani za starost, onemoglost in bolezni. Če mislijo liberalni učitelji s hujskanjem in lažmi doseči zvišanje plač, so se zelo zmotili!“

„Kaj pa pravite vi, prijatelj, na ta članek?“ odgovorim moža.

„Saj sem vam že povedal, da nisem nikdar mislil, da ima učiteljstvo tako veliko moč in toliko vpliva, pregovoriti toliko ljudstva,“ mi odgovori.

„Ali vi verjamete temu članku?“

„Mene sicer ni nobeden hujskal, se mi lagal in me podpihoval, ker sem vse to sam bral v „Domoljuba“. Kakor sem bral jaz in s tem se nisem vjemal, tako se niso strinjali s tem tudi drugi. Toliko že znam sam preudariti, da bi bilo starostno zavarovanje nov davček, in sicer vse bi prišlo na ramo kmetagospodarja. Zaraditega bi morali plačevati dražje posle in druge delavce, a užitka na starost bi imeli od tega prav malo. Po eno krono na mesec naj plačujem od sebe, družine in poslov do visoke starosti, a ko onemorem, dobim pa na leto ubogih 90 K. S tem ni mogoče živeti, to ni vse skupaj nič! Predbacivajo krivdo vam, zaradi lepšega, a vsak lahko razume, da je to le pesek v oči,“ pojasnjuje mož.

„Jaz za svojo osebo se pa strinjam s tem, da bi bil za starost vsakdo preskrbljen, torej tudi kmet in delavec. S tem bi se kmetugospodarju jako olajšalo gospodarstvo, ker bi ne bilo treba dajati onemoglim staršem toliko užitka, pa tudi beračev bi ne bilo več toliko. Ako se pomisli, da se vrže proč toliko denarja za nepotrebne reči kakor za tobak, pijačo in predragocena oblačila, bi se tudi dobilo toliko

za potrebno starostno zavarovanje. Ako je res zval zoper to plemenito misel kateri izmed učiteljev, kar ni verjetno, ta ni ravnal prav,“ pravim jaz.

„Jenajte in ne govorite mi več o tem! Do sedaj smo vedno dajali gosposki denar, a nismo videli več beliča, ravno tako bi se zgodilo s starostnim zavarovanjem. Plačila bi bilo veliko, miloščina pa taka, da bi ne bilo mogoče živeti niti umreti. Pa še za to malenkost bi moral ponižno prositi — in več jih ne bi dobilo ničesar. Ali vam ni znano, da ima gospoda samo grablje, vile pa samo, da dere?“

Zaman bi bila vsaka beseda proti tem trditvam, spoznal sem, da je naš kmet v svoji konservativnosti do skrajnosti nezaupen. Nezaupnost je morda tupatam na svojem mestu, v tem slučaju se mi pa zdi neopravičena.

Dovolite mi gospod urednik, izpregovoriti še nekaj o naši kranjski politiki. Obžalujem, da vas nadlegujem s tem, ker Nemeec trdi: „Die Politik ist ein garstig Lied“. A kaj si morem pomagati? Peti moram to umazano pesem, ker nas sili k temu hudobni svet. Nikdar bi vam tega ne pisal, ako bi mi moj kmetiški prijatelj ne potisnil peresa v roko. Ta mi daja brati „Domoljuba“ in „Slovenca“ in uganeva o priložnosti marsikatero pametno, čeprav sva vsak svojega političkega prepričanja.

Čudno se mi zdi, ko trobijo neprestano klerikaleci v svet, da je liberalno učiteljstvo izgubilo ves ugled med narodom, in sedaj to iznenadenje, da je to učiteljstvo brez ugleda pregovorilo — ker smo v dobi omike in napredka, moramo torej povedati modern izraz — nalagalo in nakujskalo nad 2000 kmetov, ki jih je klerikalno vodstvo komaj pomirilo. To je bila velika komedija onega dne, kakor mi je pripovedoval moj prijatelj. Naš iskren prijatelj g. dr. Lampe nam je na shodu v Šmartnem pri Litiji dal lepo zadoščenje; postavil je „Domoljuba“ in „Slovenca“ na laž,

LISTEK.

Vzgoja spolnosti.

Važna in težavna zadeva. Bodi naravnost povedano, da se ženirajo tudi inteligentne, obražane in velike osebe vsaj pred javnostjo dotikati se je; še onim, ki lahko svobodno o tem govore, ni ljubo, da se jo priobčuje v časopisu, ki roma iz ene roke v drugo. Privsem tem pa je to eno najvažnejših socialnih zdravstvenih zadev, ki nam s statističnimi podatki kaže, da smo dolžni v to delati, da se zbudi zanjo vedno večje zanimanje vseh slojev prebivalstva. Zadevo utemeljuje sedanji položaj predmeta, nevednost na podlagi krivičnega sramu in neumestne sentimentalnosti, zaradi katerih smo vsi enako hudo prizadeti. Očetje in matere se boje za zdravje svojih otrok, ki ne poznajo nevarnosti za obstoj življenja. Otroci se brez strahu približujejo nevarnostim, ker ne poznajo strašnih razočaranj, ki si jih pridobijo tekóm življenja. Mladitji opazujejo prepogostoma, da iz neiskkušenosti in nevednosti prihaja nesreča, ki jim ogreni vse veselje do nadaljnega življenja. Mlade matere spoznajo, da nevedni ali krivični možje postavljajo s svojo

trmoglavostjo v nevarnost ne le zakonske sreče, temveč tudi zdravje otrok in potomcev. Zgrajati se mora vsakdo nad strašnimi in brezmiselnimi prizori, ki podkupujejo obstanek v najvišjih kakor v najbolj nizkih slojih naroda ter tako tvorijo veliko nevarnost za prihodnost človeštva. Nemei in Angleži so bili prvi, ki so spravili to perečo zadevo na dan. Izhajajoč od principa, da bodi javno zdravje najvišje načelo, so objavili statistiko, ki je bila nekakaj zakrita javnosti, zaradi katere nam kaže rezultat očitno, da je med štirimi ljudmi v starosti tridesetih let eden spolno hudo bolan. Brez ovire in kakega neumestnega sramu zahteva že človekoljubje, da se opozore tudi plašljivi in mladeniči; razložiti je naravnost, da je skoro 25% ljudi v cvetu življenja okuženih zaradi spolne kuge in da je velika in skrajna nevarnost to, proti kateri je postaviti močan jez od vseh skupaj kakor od vsakega posameznika v mejah njegove osebne delavnosti.

Zanimanje javnosti za to vprašanje se je stopnjema dvigalo. Na Nemškem so stopile družbe v boj proti spolnim boleznim. Društvo „Nemška zveza“ je poklicalo v novjšem času k zborovanju žene, zdravnike, učenjake, učitelje, šolske nadzornike, inženirje in odvetnike;

naučno ministrstvo je bilo zastopano po treh odposlancih; vsi so s svojo udeležbo zaznamovali bogat prinos k razpravi. Tudi na Dunaju in na Ruskem se je vprašanje o spolnosti probudilo posebno v modernih družtvih.

Splošno zanimanje v Italiji v prilog vzgoji o spolnosti raste z veliko brzino. Eden izmed glavnih in najbolj delavnih na tem polju je profesor Foà, ki je pretečenega leta prirejal na ljudski univerzi v Milanu razprave ter v jasni luči razvil sintetiški sedanji položaj predmeta. Tudi na ljudski univerzi v Trstu se je pokazala važnost tega vprašanja, da so se ponovno organizirali tečaji o vzgoji spolnosti. Zanimanje javnosti raste povsod, četudi ne v enaki meri, v to pripomore z gotovostjo v prvi vrsti naravna vzgoja moderne šole, žensko vprašanje in končno ne na zadnji črti napredek vede higijene in bakteriologije, ki tekmuje v odkritje vzrokov bolezni in v sredstvih, s katerimi se bolezni obvarujemo.

To vprašanje bi bilo rešeno z ozirom na vzgojo o spolnosti pri odraslih, ako ne povsem, vendar brez velike razlike v nazorih. Vprašanje, ki muči higienike in sociologe in kar je slavni profesor Foà navedel v svojem lepem pouku na prvem mestu, ni še rešena točka. Ta tiči v tem, ali smo dolžni posnemati in

poučevati zrelo mladino ali začeti s poukom že s prvimi trenutki človeške vzgoje?

V krajih, kjer je vzgoja o spolnosti že zadosti napredovala, se je prišlo do sklepa, da je pouk odraslim le prepozno sredstvo k veliki občutni škodi. Sklenilo se je od družbe proti spolnim boleznim, da je treba v to anticipatnega pouka. Da je misel spolnega nagona živinska, trivialna in pripustna le sovražnim bitjem pod legalnimi sponami zakona, je dandanes v moderni družbi k sreči utopijska. Dobro vemo, da spolni nagon ne zagotavlja le ohranitev človeškega rodu, temveč je tudi upoštevna moč, ki se jo mora čuvati in brzditi in to v interesu posameznika kakor cele družbe.

Gre za potrebo do ohranitve posameznika in da se mu izčiti njegovo zdravje. Ker je monogamija ali ljubezensko življenje z eno samo ženo v vsem življenju ne povsem, a vendar dosegljiv ideal, je potrebno mladino opozarjati na nevarnosti, ki se jim more postavljati.

Zborovalci v Manheimu so sklenili, da se mora pouk o boleznih pričeti z vzgojo spolnega življenja. Vprašanje pa je, kdo, kako in kdaj se naj poučuje.

Ta pouk se prične v domači hiši. Prva učiteljica bodi mati; ona naj reši nalogo po

in to, prosim lepo, ni majhna reč, ker ta lista zastopata katoliška načela — in laž je jako pregrešna. Učiteljstvo sme biti ponosno, da ima tak vpliv in veliko moč pri ljudstvu. Sedaj se zavedamo svoje moči, naj pazi torej g. dr. Lampe z vsemi drugimi pri vodstvu, da bo vladala sama pravica, resnica, nepristranost in katoliška načela, drugače...

Do sedaj so klerikalci častili svoje kmetiške somišljenike vedno s pridevkom: Naše zavedno, razsodno in katoliško ljudstvo. — Ker so pa ti kmetje bili zoper starostno zavarovanje, ni bilo ljudstvo več zavedno in razsodno, ker se je dalo nahujskati in nalagati od liberalnega učiteljstva. Za uboge pristaše S. L. S. je to prehud poper. Pa tudi katoliško ni več — Bog nam grehe odpusti! — ker je liberalno učiteljstvo klerikalno časopisje razvpilo vse za brezversko, in kdor brezverce poslušal in uboga — ni več katoličan! Ubogo zapeljano ljudstvo, da nisi moglo pokimati kakor navadno tudi onega usodepolnega dne!

Za tako veliko pregrešno delo pride kazni, a kaznovan ne bo kmet, ki ni hotel pokimati, marveč učiteljstvo, ki je nerazsodnega in nezavednega kmeta zapeljalo, da se mu da enkrat za vselej torbico na usta, če bo še kdaj kmete zapeljalo, ne bo nikdar dobilo povišanja plač. To ni terorizem, marveč pravilna katoliška kazni za storjeni greh. Bog je v raju kaznoval samo kačo zapeljivko, Adama in Evo je pustil brez kazni, tako se danes uči po delih in po novi klerikalni veri.

(Konec.)

Izvenšolsko delovanje učiteljstva.

Poročal na zborovanju učiteljskega društva za sežanski okraj Al. Hreščak.

(Konec.)

Navedel sem do sedaj le nekaj točk našega kulturnega delovanja; našteval pa bi lahko še dalje in dalje, a to bi pomenjalo le zlorabljeni vašo potrpežljivost. Začetek delovanja nam bo že pokazal obširno cesto pred nami in čim dalje bomo prispeli na tej trnjevi poti, tem mogočnejša strmina se bo dvigala pred našimi očmi. Podobni smo kalikortoliku Hanibalu, ki je šele po nadčloveškem trudu premagal težavno pot v Alpah, boreč se na življenje in smrt z majestetičnimi elementi, da si je priboril prosto pot v krasno severnoitalsko ravnino, ki pa ni bila še zadnji smoter njegove poti. Tudi mi si hočemo priboriti na svojem potovanju udobnejšo cesto. Priborili si je bomo s požrtvovalnim delom.

Kot prva skorajšnja potreba se bo pokazalo našemu odseku sestavljanje statistike o vseh pevskih vajah v našem okraju, o vseh predavanjih, roditeljskih sestankih, novoustanovljenih zavodov, o naročnikih naših učiteljskih listov itd. Tov. Pesek navaja v svoji brošuri „Na delo med ljudstvo!“ tehtne razloge za skupno naročevanje listov potom odseka. Ker smatram te razloge kot znane, nočem izgubljati časa z daljšim razmotrivanjem.

Za današnje svoje poročilo sem si prekrbel tudi izkaz naročnikov (učiteljev) na učiteljske liste tu na našem Krasu. Izkaz kaže dovolj žalostno sliko:

besedah profesorja Foà takoj v pričetku najčistejšega izvora življenja. Mladine naj ne moti skrivnostjo ter nameravano nevednostjo, ki vžge domišljijo ter ponižuje otroka, ko na vprašanje, odkod in kako, poslušal tovariša porredneža, kako podira materino bajko.

Prav kot profesorica Kruchenbergova v Baden-Badenu more mati otroku razložiti: „Glej to zrnce, ki poganja kali v zemlji;“ če ga izruješ — umre. Tako tudi otrok živi pod materinim srcem, kjer zori do gotovega časa, ako izide pred določenim časom, potrebuje mnogo negovanja in v nevarnosti je tudi za življenje; utruji se, pogreša negovanja, naklonjenosti (dobrote), ljubezni. Ko se otrok rodi, naredi materi veliko veselje pa tudi velike bolečine; ko mu je dela mati lastne krvi, da mu še lastnega mleka, da ga zredi v dobrega človeka in državljana.“

Tak resničen materin pouk velja več nego vse bajke, ki dovedejo otroka, da se prepogostoma zateče k tovarišu. ki mu podere zaupanje do lastne porodice. To bodi način pričetka pouka o spolnosti v družini; bodočnost nam pokaže, kdo se s tem pečaj in kako.

A. M.

vseh naročnikov na „Učit. Tovariša“	31,
„ „ „ „Popotnika“	21,
„ „ „ „Dom. ognjišče“	15,
„ „ „ „Zvonček“	3,

in to od 68 učnih oseb v okraju.

Med takimi, ki niso naročeni na noben list berem imena, da bi se kar za glavo prijel. Ta izkaz bom izročil soc. odseku, da bo po teh faktih uravnal svoje delovanje. Če bomo tako temeljito podpirali sami sebe, smemo pač upati na izboljšanje svojega položaja v najkrajšem času.

Po vsem tem, kar smo slišali, mislim, da naj bi si odborniki soc. odseka sestavljali v vsaki vasi sledeče beležke:

- ali je v vasi pevsko in bralno društvo, posojilnica, zavarovalnica za govejo živino, kmetijska podružnica, morebiti kake druge naprave ali kaka druga društva;
- koliko udov štejejo posamezna društva;
- kdo so v odboru;
- županstvo in starešinstvo;
- seznam o vaških inteligentnejših in šoli naklonjenih osebah;
- podatki o ljudskem stanju; premoženjske, moralne in slične razmere;
- ali je teren v vasi pripravljen za ustanovitev kakega novega zavoda;
- je li potreba predavanj, roditeljskih sestankov (to je tako povsod potrebno) in političnih shodov;
- ker smo ravnokar ustanovili učiteljski orkester in nam bo omogočeno zaradi tega prirejanje koncertov in veselice, zato bo treba tudi vedeti, kje bi se taka prireditve izplačala.

Vse take podatke bo treba pošiljati tajniku ali pa predsedniku odseka, da jih zapiše v informacijsko knjigo. Tu morajo biti po abecednem redu označene vse kraške vasi in informacije o njih. Ta knjiga nam bo služila kot najizvrstnejša informacijska pisarnica za vse mogoče zadeve.

Ker bo pa korespondenca mnogo stala, se bo ozreti treba za dohodki, ki bodo omogočili odseku njegovo delovanje. Za prvi čas bo moralo prispevati naše društvo, pozneje pa se bodo že organizirali lastni dohodki; tako n. pr. prostovoljni doneski raznih zavodov (največ posojilnic), dohodki naših prireditev, občinske podpore itd.

Tako bi začeli torej nekako novo življenje v naših družtvih. Prvi načrt je napravljen, treba ga je le uresničiti. Naslednje načrte nam bo razvijal naš odsek, ki nam bo redno podajal nekaj letni proračun vsega dela, ki se ima izvršiti v prihodnjem letu. Ne smemo pa misliti, da lahko prepustimo delavnemu odseku vse delo, naj ga on opravlja, kakor ve in zna. To bi ne bilo značajno, še manj pa kolegialno, kar je pa najbolj žalostno, je dejstvo, da bi bilo odsekovo delo brezuspešno, če nima na strani vseh učiteljev. Vsi bodimo pripravljeni delovati na vse kriplje za narodno blaginjo.

Ideja, da moramo pomagati ljudstvu, če hočemo sebi pomagati, nam bodi vedno pred očmi. Ne zatismimo zvečer prej oči, dokler si nismo zagotovili trdne volje za delo in nikdar ne pozdravljajmo jutranjih solnčnih žarkov brez želje v srečo, da bi nas spremljali tekom dneva po poti za delom za ljudstvo.

Ljudska blaginja nam bodi maksima, ker to je predpogoj naši blaginji. Nihče nam ne more očitati zaraditega egoizma. Če si sploh priborimo boljšo bodočnost, si jo bomo zaslužili s poštenim delom. Vsak delavec je vreden svojega plačila. Če vlečejo drugi stanovi ob manjšem delu mastne plače, imamo tudi mi, ki se trudimo za moralno in materialno rešitev ljudstva pravico, da zahtevamo svojemu delu primerne plače (in ne mastnega) plačila.

Nekaj pa imejmo vedno pred očmi, ko se obračamo med ljudstvom! Ponudimo in obračajmo svoje moči ljudstvu v korist, naše delovanje naj ga spremlja vsepovsod, pred očmi naj mu bo o vsaki priliki!

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Ljubljansko učiteljsko društvo bo imelo v petek, dne 19. marca (na Sv. Jožefa dan), ob dveh popoldne, v II. a razredu I. mestne šole svoj redni letni občni zbor z običajnim vzporedom. K mnogobrojni udeležbi vabita v imenu odbora

Jakob Dimnik, Vendelin Sadar, t. č. predsednik. t. č. tajnik.

Posavski krožek se sestane v nedeljo, dne 21. t. m. ob pol 4. popoldne pri Klemenčiču v Rajhenburgu. Predavalo se bo o zgodovini Rajhenburga. Neki tovariš, humoristično nadahnjeno, je obljubil tudi postnemu času primeren referat.

Gosti iz sosednjih šol dobro došli!

Učiteljski krožek za črnomeljski okraj je imel dne 24. februarja t. l. zborovanje na Vinici. Tovariš Lovšin je imel referat: Kako prirediti z roditeljskimi večeri? — Stavilo se je več različnih predlogov. Navzočih nas je bilo lepo število. Med privatnim razgovorom je potožil marsikateri svoj težavni položaj in oddahnil se je, saj je vedel, da z njim sočustvujejo njegovi tovariši. Sklenilo se je med drugim tudi, da se ustanovi pevski zbor.

Saj pesem povzdigne človeka nad zemeljske težave, in kdo tega bolj potrebuje nego učitelj.

Drugi sestanek bo v Dragatušu in želeto je, da se ga udeleže tudi drugi tovariši, ki se dosedaj še niso odzvali kružkovemu povabilu.

Slovensko učiteljsko društvo za kočevski okraj zboruje dne 5. aprila v Ribnici. Zborovanje se prične ob 10. uri v deški šoli. Referiral bo „K reformi deželnih šolskih zakonov“ tov. nadučitelj Fr. Stefančič. Tovarišice, tovariši, udeležite se sestanka, saj gre za blagor šole, za prihodnost učiteljstva. Da more vsakdo s pridom slediti referatu in staviti primerne predloge, je nujna potreba, da se postave, ki jih navaja „Tovariš“ v 8. številki, pazno prebirajo. Na zborovanje se vabijo tudi tisti, ki še niso člani društva, in one, ki so tekoče leto vstopili v naš šolski okoliš. Tudi za tiste je prostor in jih čaka prijazen sprejem, ki društva od znotraj še ne poznajo in ki še nikdar niso šteli vinarja za učiteljske organizacije, vendar jih vlečeta čas in razmerje istodobno do povišanja kakor borilca, ki si pritrjujejo na vseh straneh, da se le organizacija razvija. Kakšen užitek so samo referati tov. Stefančiča, je obče znano; tedaj vsem: Na snidenje 15. aprila v Ribnici!

O d b o r.

Štajersko.

Šmarsko-rogaško uč. društvo ima svoj redni občni zbor dne 19. t. m. ob 1. popoldne v Šmarju po sledečem vzporedju:

1. Zapisnik in dopisi.
2. „Socializem in šola“ — govori g. žel. uradnik Kiteč.
3. Letno poročilo tajnikovo.
4. Letno poročilo blagajnikovo.
5. Volitev.
6. Slučajnosti.

O d b o r.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo je zborovalo dne 4. t. m. v Slov. Bistrici ob dokaj dobri udeležbi; posebno častno je bil zastopan nežni spol, kar bi naj zvel razni tovariši na znanje. Kot gost je bila prisotna gđc. Ferleže iz Poljčan.

Po običajnem pozdravu in prečitaniu zadnjega zapisnika predlagal predsednik Koki kot prvo točko dnevnega reda volitev novega zapisnikarja. Pri občnem zboru izvoljena gđc. Kunejeva se je tajništvu odpovedala; na predlog tov. Vrščiča se izvoli soglasno ga. Vobičeva iz Studenice.

Izmed dopisov omenja tov. predsednik zadnji „Zvezin“ dopis glede izpizembe v „Bundovem vodstvu ter animira navzoče, da se shoda celokupnega štajerskega učiteljstva v Gradcu po možnosti udeleže. Za tem prečita dopis učit. društva v Voitsbergu, dopis c. kr. namestnije v Gradcu in odpoved dr. Murmeyerja, ki zaradi službenih zadržkov ni mogel predavati.

40 letnico ljudskoš. zak. bo slavilo društvo o priliki majniškega zborovanja. Slavnostni govor prevzame tov. Sabati.

Z dopisom odnosno z resolucijami laškega učit. društva se tudi naše društvo stinja ter se sklene v svrhu pozitivnega uspeha izročiti vso stvar v pretres stalnemu konf. odboru.

Roditeljska sestanka v Poljčanah in v Studenicah sta se obnesla povoljno; vendar je prišlo učiteljstvo do zaključka, da ne kaže klicati referentov iz drugih šol, ki nimajo s temi starši, oziroma otroci nobenega stika. Več staršev se je izreklo v smislu, da naj predava pri roditeljskih večerih vedno le domače učiteljstvo.

Tov. Koki poudarja, naj bi se pri teh sestankih seznanjalo starše tudi s šolskimi postavami, z obravnavanjem zamud itd. Prih. rod. sestanek se vrši 14. t. m. v Studenicah.

Pri slučajnostih opozarja predsednik na mladinske spise tovarišev Rapeta in Slapšaka za šolarske knjižnice, priporoča društvo „Učit. pripravnik“ v Mariboru ter obljubi povabiti k enemu prihodnjih zborovanj prof. Lavtarja.

Po uradnem delu je bila zborovalcem dana prilika, spoznati gostoljubnost učiteljstvu naklonjenega gospoda Rud. Ilvška in njegove soproge.

Goriško.

Tolminsko učiteljsko društvo. Za ustanovnico „Učit. konviku“ so nadalje darovali: Dominko in Koch v Čezsoči 6 K, Zavrtanik Ljudmila v Borjani 1 K, Trebše Richard v Kalu 3 K, Gerželj Ljudmila na Slapu 2 K, Mikuž Matej v Logu 3 K, Hude Dragotin v Strmecu 3 K, Ivančič Albert na Kamnem 2 K, Jelinčič Ferdo v Podmeleu 2 K,

Pavšič Dragica v Podmeleu 2 K, Prijatelj Josip na Grahovem 2 K, Perin Marica na Grahovem 3 K, Sattler Andrej na Ljubinju 2 K. Hvala! Dosedaj je vplačanih 88 K. Bovško učiteljstvo se je že, razen enega, vse odzvalo. Čast mu! — Za potovalno ljudsko knjižnico tol. učiteljstva je daroval Andrej Vrtovec 20 knjig. Hvala!

Srednješolski vestnik.

** Slovenski učni jezik na kranjskih gimnazijah. Kakor se poroča, je dovolilo ministrstvo, da se uvede polagama, in sicer v kolikor je na razpolago novih slovenskih učnih knjig in pripomočkov, na dosedaj dvojezičnih kranjskih gimnazijah slovenski učni jezik. Tako se bo poučeval že v prihodnjem šolskem letu veronauk v petem razredu in grščina v tretjem razredu v slovenščini. Obenem pa se pomnoži tedensko število nemških ur v prvih 2 razredih od 4 na 5 ur in v tretjem razredu od 3 na 4 ure.

** Odvzeta pravica javnosti. Zagrebški „Službeni Glasnik“ poroča, da je vlada sedaj še odvzela srbskemu učiteljsku v Pakracu pravico javnosti. Odredba z dne 24. marca 1904, s katero je bila temu zavodu podeljena pravica javnosti, je razveljavljena. Slava baronu Rauchu!

Književnost in umetnost.

Zvonček objavlja v 3. letošnji številki to-le vsebino: 1. Sosedov Vili. Fran Silvester. Pesem. — 2. Kaj nam je pripovedoval naš dedek. A. Pesek. Povest. — 3. O luni. Josip. Bajka. — 4. Palme. L. O. Poučni spis s podobo. — 5. Bajka o zvončcu. Josip. — 6. Prošnja sirote. Bogumil Gorenjko. Pesem. — 7. Starčkova prošnja. Bogumil Gorenjko. Pesem. — 8. Kaznovani šaljevec. Marica Gregorčičeva. Igra. — 9. V nosu prst tiči. Nos naprej štrli. Podobi v barvotisku. — 10. Zlato tele. L. Černe. Povest. — 11. Pikica na „i“. L. Černe. Pesem. — 12. Kazen. E. Gangl. Pesem s podobo. — 13. Nerodni Jurček. J. D. Povest. — 14. Odkaj ima zajček kratek rep. Fran Košir. Basen. — 15. Pri slovesu. L. Černe. Pesem. — 16. Pouk in zabava. Telovadec. — Polje. Iv. Jordan. Uglasbena pesem. — Besedni uganki. K. e. c. — Rešitev. — Koteček gospoda Doropoljskega.

Popotnik. Letnik XXX., št. 2. — Vsebina: 1. Janko Polák: Nemodernost v moderni šoli. — 2. Ivan Burdian: Tudi pri pouku v telovadbi se je ozirati na praktičnost v življenju. — 3. Anton Leban: Mornarska. — 4. Miro Šijanec: Lev. N. Tolstoj o vzgoji in naobrazbi. — 5. Anton Leban: Odpustnica in odhodnica. — 6. Književno poročilo. — 8. Razgled: Listek. — Pedagoški paberki. — Kronika.

Vladimir Levstik: Obsojenci. Cena broš. 2 K 50 h, eleg. vezano 3 K 50 h, po pošti 20 h več. Založil L. Schwentner v Ljubljani. Knjiga obsega štiri novele. Vladimir Levstik je bil čitatelju občinstvu znan večinoma kot lirik, dasi je spisal že precej proze v „Ljubljanskem Zvonu“, v „Slovanu“ in v podlistkih raznih časopisov. Nedvomno je v liriki sploh njegova največja moč; nekoliko se kaže to tudi v „Obsojencih“. V teh štirih novelah se opaža tudi nagnenje za satiro. Levstik ima tudi slog in kdor zasleduje našo literaturo, ve, da je jako delaven. Veliko važnosti daje Levstiku očividno obliki in je srečen v njo. Glede na dikteto je pod Cankarjevim vplivom. Zanimiva knjiga, ki zasluži, da se čita, je, kakor vse Schwentnerjeve izdaje, lepo opremljena in ima prav originalno naslovno risbo slikarja Smrekarja.

Politiški pregled.

* Zunanji položaj je velekritičen. V diplomatskih krogih sodijo, da je avstro-ogrski poslanik grof Forgach v Belgradu interveniral, ker hoče avstro-ogrška vlada doseči, da se situacija čim najpreje pojasni. Omahljivo in neiskreno stališče Srbije provzroča, da presoja položaj v dobro poučenih krogih kot bolj kritičen, kakor je bil kdaj prej. Situacija se je še v toliko poostрила, da je nemška vlada stavila na ministra zunanjih del barona Aehrenthala vprašanje, ako že ni skrajni čas, da se stavi Srbiji ultimatum. Splošno vlada prepričanje, da mora že v par dneh pasti odločitev, da li Srbija odneha od svojih zahtev ali pa napravi korak, ki provzroči vojno.

Slovenec v Trstu so sklenili, da se udeleže volitev za mestni svet tržaški ne samo v okolici, ampak tudi v mestu. Volilna reforma — pravi „Edinost“ — po kateri se bo topot privratalo, daje tudi nam mestnim Slovincem priliko, da se udeležimo volitev za mestni svet na časten in uspešen način. Ni sicer upati, da že letos kateri mestni mandat pribore Slovinci, vendar pa bodo pokazali, osobito v slučaju ožjih volitev, da so odločujoči činitelji v mestu.

* Madjarizacija na Hrvaškem se nadaljuje z vso brezobzirnostjo. Zdaj se privzeli v ta krog tudi vojaške šole. Izšla je odredba, da lahko aspiranti madjarske narodnosti delajo sprejemni izpit v madjarskem jeziku,

oni drugih narodnosti pa v maternem jeziku. a samo takrat, če so v komisiji člani, večji dotičnega jezika. — Za vse madjarske šole na Hrvaškem se nastavi poseben šol. nadzornik, seveda Madjar. — V Babin Gori naseljeni Madjari so poslali hrvaški deželni vladni prošnjo, da izpremeni ime te vasi v „Julian Jalva“. V prošnji zahtevajo nujno rešitev.

*** „Veleizdajski“ proces v Zagrebu.** Te dni se je začela v Zagrebu obravnavati 53 osebam, ki so obdolžene veleizdajskih činov. Obtoženci so Srbi in dolže jih, da so pripravljali velesrbsko gibanje, ki je bilo naperjeno proti Avstriji. Bana Raucha vlada je to zavohala, in takoj se je začelo preganjanje Srbov. Aretacije „veleizdajnikov“ so se vršile po vrsti, in sedaj se vrši zgodovinski proces, na katerem se hoče dokazati nekaj, česar ni obstajalo. Priče so vladne, obtožencev priče pa je sodni dvor kar zavrnil. Potem si lahko mislimo, na kaki podlagi se vrši proces. Znan je vlada bana Raucha. Nič se ne bo čuditi, ako pridejo obsodbe, ki bodo še tesneje združile Hrvate in Srbe v boj proti madjarski vladni hrvaškega bana Raucha.

*** Madjarski jezik v bosanskih šolah.** Sarajevski „Hrv. Dnevnik“ pripoveduje, kako hočejo Madjari utihotapiti svoj jezik tudi v Bosni. Na bosanskih trgovinskih šolah in na učiteljsku je v učenem načrtu tudi madjarski jezik kot neobvezen predmet. Ali kaj so storili Madjari iz tega? Učitelji madjarskega jezika, za katerimi stoji gotovo drugi faktorji, so znali ta neobvezni in za učenca nikakor ne potrební predmet uvesti v šole kot obvezen, uporabivši pri tem različna izkušena „vzgojna“ sredstva.

*** Italijanski državnozborski poslanci** nameravajo takoj v začetku zopetnega zasedanja državnega zbora z vsemi silami forsrati italijansko vseučiliško vprašanje, in sicer hočejo imeti vseučilišče v Trstu. Ako ne pojde drugače, se vloži nujni predlog in če se bo vlada temu nujnemu predlogu upirala, bodo Italijani v zvezi z drugimi strankami obstruirali.

*** Frančiškanom v Bosni in Hercegovini,** ki bi radi prišli v bosenski sabor, je dal papež na znanje, da jim prepoveduje sprejeti kakršnikoli poslanski mandat.

*** Odprava smrtné kazni na Ruskem.** Komisija dume je sklenila z veliko večino glasov, da se odpravi smrtna kazen.

*** Na Balkanu.** Srbski zunanji minister Milovanović je izjavil dopisniku „Südslavische Correspondenz“, da Srbi počakajo odločilne besede konference. Izražajo, da se reši spor brez vojne. — Vodilni srbski državnik so za mirovno sporazumljenje z Avstrijo. Pač sodijo prav, da vojna najbrže ne bi vedla Srbije do sreče. Menda Avstrija tudi uvidi, da je najboljša mirno sporazumljenje. Tudi troški so že tako ogromni, da si ne želimo novih. — Vest, da sta avstrijska in ogrska vlada odločili, da trgovinske pogodbe s Srbijo ne predložita zbornicama, je zbudila v Beogradu veliko nevoljo, ker se vidi, da bi hotela Avstrija z gospodarske strani vplivati na političko stran ter s tem izkusila prisiliti Srbe k popuščanju.

Jubilejski dar.

Učiteljstvo — sebi! Tov. Vinko Levstik, nadučitelj v p. in posestnik na Vrhnikih, 20 K; tov. Fran Jordan iz Ihana 7 K; tov. Gizela Ušeničnik iz Inana 2 K; četrtoletniki ljubljanskega učiteljskega 2 K; tov. Avgusta Klančar 2 K kot izgubljeni stavo ob postelji bolne kolegijne; tov. Rudolf Horvat iz Zagorja na Notranjskem, 5 K namesto venca na grob svojemu svaku Antonu Bergu, učitelju na Gočah; tov. Andrej Lasić, c. kr. okr. šolski nadzornik v Tolminu 10 K; tov. Milena Kiferle iz Medvod, 5 K od prodanih knjžic: Slovenska abeceda za ženska ročna dela; tov. Josip Kobal iz Dolenje vasi pri Senožečah 2 K; tov. Angela Trošt in tov. Julij Slapšak iz Vodic 4 K; Jakobinca iz Ljubljane 2 K; tov. Miloš Roš iz Hrastnika 1 K. Rajhenburško učiteljstvo pokojnemu tovarišu V. Jamšku v spomin 5 K; skupaj 68 K; zadnjič izkazanih 393-13 K; doslej darovanih 461 K 13 h. Bog plati!

Vestnik.

Letnino za učiteljski konvikt so plačali ti-le tovariši in tovarišice: Marija Veselić iz Budanj. Josip Bezljaj in Janko Likar iz Ljubljane. Josip Kobal iz Dolenje vasi pri Senožečah. Niko Pajalić iz Beršeca v Istri. Fran Auernik od Sv. Florijana pri Rogateu. Rudolf Zavrsnjak iz Preddvora. Anton Sila iz Ajdovca pri Žužemberku; šolsko vodstvo v St. Janžu na Dolenjskem (6 K). Fran Lunder in Franja Lunder iz Baka. Ivan Demšar iz Šmarjete na Dolenjskem. Anton Baša iz Kazelj pri Sežani. Stelka Knafek-Pečar iz Jursič pri Knežaku. Marija Peče iz Rakeka. Hinko Legiša iz Škofelj. Rajko Justin in Marija Justin iz Trnja. Matej Jug iz Blok. Ivan Kalan iz Velesovega. Bog plati!

Tolminsko učiteljsko društvo vzida pokojnemu Hrabroslavu Volariču, vrlemu učitelju in skladatelju, spominsko ploščo v

rojstni hiši v Kobaridu. Slavnost odkritja se vrši dne 8. septembra t. l. Slavimo svoje zašlužne moše!

Mestni šolski zdravnik v Ljubljani. O tem je v zadnji seji razpravljala občinski svet ljubljanski. Poročevalec obč. svetnik tov. Dimnik poroča o županovem dopisu glede ustanovitve službe mestnega šolskega zdravnika. Po drugih mestih se je taka institucija obnesla prav dobro, zlasti pa v Pragi. Po praškem vzorcu naj bi se enako ustanovilo tudi pri nas. V letošnjem proračunu je že postavka za premjeke šolskega zdravnika v X. plačilnem razredu od 1. septembra dalje v znesku 972 K. Šolski zdravnik bi sodeloval tudi pri mestnem fizikatu, posebno pri oddelku za infekcijsne bolezni. Zato pa je potrebno, da ima fizikatni izpit. Poleg mestnih ljudskih šol bi nadzoroval tudi vnanjo uršulinsko šolo in enako šolo v Lichtenthurničnem zavodu ter oba mestna otroška vrta ter bi določeval, katero dečo je treba poslati v gradeško zdravilišče in počitniško kolonijo Zatišje. Zasebne zavode pa je treba pozvati, da sami preskrbe za svojega zdravnika. Preiskal bi med letom večkrat vse šolske razrede, posebno pa se bo to natančno izvedlo v I. razredu, popolnoma sistematično. Imel bo pod svojim nadzorstvom okrog 4000 otrok. Otroci z ubožnim listom bodo prihajali ob določenem času v reševalno postajo, kjer bo šolski zdravnik ordiniral, imovitejši naj bi pa imeli svojega zdravnika. Izdajal bo tudi izpričevala v šolskih zadevah. Razpisani rok za službo raj se določi do 31. majnika. — Šolski odsek predlaga, 1. da naj se ustanovi s 1. septembrom t. l. služba mestnega šolskega zdravnika, 2. služba bodi dve leti začasna z letno nagrado 2400 K, 3. razpiše se služba do 31. majnika t. l. za sedaj brez fizikatnega izpita, 4. deželni šolski svet naj se naprosi, da proti primerni nagradi podredi delokrogu zdravnika tudi c. kr. vadnice in 5. navodilo, sestavljeno po mestnemu fiziku dr. Kraju naj se vzame na znanje. — Obč. svet. Milohnoja predlaga, naj se služba razpiše do 31. marca, ker bo imel potem zdravnik dovolj časa, da se pripravi za svojo službo in tudi za fizikatni izpit. — Obč. svet. tov. Likozar priporoča, da se naj z ozirom na to, ker je delokrog šolskega zdravnika že takointako razširjen na nekatere privatne zavode in odvzema tudi zavod, na Rakovniku veliko breme mestni občini s tem, da sprejema zanemarljive in izprijene otroke v svojo oskrbo, razširi delokrog mestnega zdravnika tudi na zavod na Rakovniku. Sprejeli so se nato odsekovi predlogi z izpreminjevalnim predlogom obč. svet. Milohnoje in dodatnim predlogom obč. svetnika tovariša Likozarja.

Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta bo izdalo, kakor smo že poročali, tri lično vezane knjižice za slovensko mladino. Tovariši Andrej Rapč, Julij Slapšak in Engelbert Gangel, priznani najboljši slovenski mladinski pisatelji, so zbrali svoje spise in jih poklonili „učiteljskemu konviktu“ in posvetili slovenski mladini. Rapetovih zvezkov bo približno deset, Slapšakovih tudi najmanj toliko in Ganglovih pa blizu dvajset. S tem podjetjem bo izpopolnjena tista globoka verzela, ki zija na slovenskem mladinskem slovstvenem polju. Prvi zvezek Rapetovih spisov je že vezan, Slapšakov se pravkar veže in Ganglov je pa v tisku. Cena vsakemu zvezku bo 1 krona, s pošt-nino 10 vinarjev več. Knjige bo razpečevala Učiteljska tiskarna, kjer naj se tudi naročajo. Odbor „učiteljskega konvikta“ je storil svojo dolžnost; zdaj je pa na vas, kolegi in kolegijne, šolska vodstva in krajni šolski sveti, da storite tudi svojo dolžnost. Naročajte in krasne knjige za šolarske knjižnice in razširjajte jih med slovensko mladino! Čisti dobiček je namenjen učiteljskemu konviktu!

Osebné vesti na Kranjskem. Kot suplentinja na ljudski šoli v Škofji Loki je imenovana Poljanec namesto Ljuboslave Orehkove, ki je prevzela neko učno mesto na Štajerskem. Suplentinja M. Piškurjeva pa je imenovana istotam za prov. učiteljico. — Deželni šolski svet je odobril sprejem D. Rennerjeve namesto obolele učiteljice M. Kocijančičeve na ubožni šoli v Kočevju. — Na mesto odstopivšega učitelja I. Hudeta v Mirni peči je imenovana suplentinja v Sp. Šiški Milena Kavčičeva kot prov. učiteljica.

Osebné vesti na Štajerskem. Za nadučitelja sta imenovana Ivan Krajnik, sedaj nadučitelj na Blanci v Kozjem, in učitelj v Soštanju Anton Nerat v Zgornji Ponikvi. Definitivno so nastavljeni učiteljica Franja Bratničeva v St. Vidu pri Ptuj, Ana Bezjakova v Vojniku in Avgust Drogenik v Laškem trgu.

Za učiteljski sklad socialnega odseka „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“ v Celju je nbral tov. S. Krotky pri učit. zborovanju v Slov. Bistrici 5 K. Hvala! Živeli posnemalci!

Roditeljski sestanek se vrši v nedeljo, dne 14. t. m., zvečer ob pol 6. uri v telovadnici c. kr. rudniške dekiške šole v Idriji. Učiteljica Marija Rupnikova govori o temi „Naše učenke — bodoče gospodinje“.

V gospodinjstvo šolo na Vrhnikih se sprejelo 51 učenek, mnogo se jih je zaradi pomanjkanja prostora moralo odpustiti.

Osmi sestanek trgovskih in obrtniških vajencev je priredilo učiteljstvo meščanske šole v Krškem. Tov. L. Levstik je nadaljeval svoje predavanje: Zgodovina Slovencev. Snov nadaljevanju je bila: 1. Začetek 19. stoletja. 2. Francozi na Slovenskem. 3. Povratek avstrijske vlade. 4. Slovenski kmet pred l. 1848. 5. Ilirski pokret. 6. Slovenci in l. 1848. 7. Slovenci za ustavnih bojev. 8. Napredek v šolstvu v 19. stoletju. 9. Napredek v državljskih pravicah. 10. Napredek in uspehi v narodnem gospodarstvu. — Po zanimivem predavanju je bilo petje, potem pa telovadba.

Častno svetinjo za štiridesetletno zvesto službovanje je dobil v Šmarji pod Ljubljano službojoči nadučitelj tovariš Sim. Punčah.

Na delo med ljudstvo! V mislih imamo naša dva najnovejša lista: „Domače ognjišče“ in „Naša bodočnost“. Oba lista sta velike važnosti za vzgojo našega naroda in za ugled našega stanu. Zato je pa vsakega učitelja in vsake učiteljice sveta dolžnost, da širi in priporoča oba lista med ljudstvom, prvega med starši, drugega med odraslo mladino. Z „Domačim ognjiščem“ bomo napravili prijateljsko vez med šolo in domom, oziroma med starši in učiteljstvom; z „Našo bodočnostjo“ bomo pa imeli stik z odraslo mladino, ki je že dala šoli slovo, da je politički viharji ne zavedo na pota, ki so šoli in učiteljstvu prikrito ali pa odkrito sovražna. Šolskim voditeljem pokladamo toplo na srce, da priporočajo „Našo bodočnost“ učencem in učenkam ob priliki, ko jim izročajo odpustnice. Učitelje obrtnih nadaljevalnih in trgovskih šol prosimo, da priporočajo „Našo bodočnost“ rokodelčičem in trgovskim vajencem, ki pohajajo imenovane šole. Po zgledu krškega učiteljstva naj se prirejšajo za učence obrtno-nadaljevalnih in trgovskih šol predavanja, pev-ske vaje i. dr., da jih tesneje privežejo nase in jih navajamo, da bodo dopisovali „Naši bodočnosti“, ki bo imela za dopise poseben oddelek. Naloga učiteljstva je tudi, da preskrbi za dopise in članke „Domačemu ognjišču“. Vsak zanimiv pojav iz družinskega življenja naj se objavi; list postane vsled raznovrstnosti bolj zanimiv in pridobi več somišljenikov. Dela je torej dovolj in zelo hvaležnega dela; zato le na delo med ljudstvo!

Kaj je bolje za naš stan, delati in priveževati delavne tovariše in tovarišice nase, ali pa zabavljati in pod pretvezo „radikalizma“ poditi ljudji od sebe? Moder politik si prizadeva, da tudi nasprotnika kolikor mogoče pridobi zase, kamoli, da bi somišljenika ter pridnega delavca v naši organizaciji pehal od sebe in iz organizacije. Kdor tako dela ni politik in še manj diplomat. Svoj cilj bomo dosegli le z vljudnim medsebojnim obveževanjem in z vzajemno podporo in delom, ne pa z večnim zabavljanjem na tega ali onega tovariša, če je tudi nasprotnega mišljenja. Pozitivno delo bodi naše geslo in naš spasi!

Od Sv. Barbare v Haložlah nam pišejo: Prvi učit. krožek v večjem obsegu v ptujskem okraju se je vršil tukaj 17. svečna ob prav dobri udeležbi. Tov. Pesek je predaval „Česa nam je najbolj treba?“ Razvila se je na to učit. veselica, ki je trajala ob petju, tamberanju in plesu do pozne ure. — Tukajšnja pletarsko šolo je ministrstvo za javna dela preustrojilo v „Državno učno delavnico za košarstvo“. Učenci, ki so morali prej zavod tri leta obiskovati, ga bodo zdaj lahko že v dveh letih dovršili. Šolsko leto traja 10 mesecev in se uči predpoldne od 8. po 12., popoldne pa od 1. do 6. Počitnice in prosti dnevi pa so tako kakor na ljudskih šolah. Učenci pa se sprejemajo tudi med šol. letom. Naročila in pletenine sprejema vodstvo, ki daje tudi razna pojasnila.

Iz Gorice nam pišejo: Okrajni šolski svet za mesto Gorico je dovolil učiteljstvu po 400 K draginjske doklade. K temu koraku ga je dovedlo izvestno le prepričanje, da učitelj ne more ob sedanjih draginji s svojo borno plačo izhajati in svojemu stanu primerno živeti. Ako pa uvažujemo, da je učiteljstvo v Gorici primeroma bolje plačano nego na deželi, ako uvažujemo, da mestni učitelji nimajo takih stroškov za šolanje otrok, kot oni na deželi, ki jim pobere to šolanje otrok 1/2 do 2/3 dohodkov in ako nadalje uvažujemo, da je pri nas živč na deželi dražji nego v mestu, ker vse dobivamo iz mesta, tedaj bi bilo pač veliko bolj opravičeno, da se spomnijo tudi okrajni šolski sveti za deželo učiteljstva ter mu pripoznajo draginjske doklade, ako že ne vsem, pa vsaj poročenim.*) Čital sem, da je v gradiščanskem okraju izpraznjenih okolo 60 učiteljskih mest. Nikako čudo! Laški učitelji beže v mesta, kjer veliko bolje izhajajo. Enako bi bilo tudi na slovenski strani, ako bi imeli slovenske šole po mestih. Ako je katera služba v mestu razpisana, ne manjka prosilcev! Zato je pričakovati, da se deželni poslanci pri prihodnjem zasedenju spomnijo učiteljstva ter mu izpolnijo opravičene prošnje in to tembolj, ker so med njimi tudi oni udje mestnega okrajnega šolskega sveta, ki so dovolili učiteljstvu, kakor gori omenjeno, draginjske doklade ter s tem pripoznali opravičenost učiteljskih prosenj za izboljšanje gmotnega stanja.

*) Vsemu učiteljstvu!

Uredn.

Dne 19. t. m. bo v Vipavi v šoli ob 9. uri dopolne in ob 3. uri popoldne v Dornbergu čebelarški shod. Na obeh shodih bo poročal tov. nadučitelj Likozar iz Ljubljane.

Dravinski učit. krožek slovenjebistriškega učit. društva priredi tretji roditeljski sestanek v Studenicah dne 14. t. m. ob 3. uri popoldan.

Iz Gotovelj nam pišejo: Tukajšnje učiteljstvo je priredilo v nedeljo, dne 28. februarja t. l., prvi roditeljski sestanek, ki je bil menda tudi prva taka prireditve v Savinjski dolini. Shod je dobro uspel. Na kratka pismena vabila, ki smo jih dali napisati in dostaviti po šolskih otrokih, je vkljub temu, da je bilo skrajno slabo vreme in da nekateri starši le niso vedeli, zakaj pravzaprav gre, došlo k sestanku nad 50 oseb, tako da je bilo zastopanih najmanj dve tretjini onih hiš, ki imajo otroke v šoli. V „Nar. Dnev.“ smo porabili tudi sosede, a odzval se je kot gost samo vrli učitelj tov. Wudler iz Griž. — Na shodu je prvi govoril nadučitelj tov. Brinar, ki je poljudno razlagal, kaj nameravamo z roditeljskimi sestanki in na kak način se naj prirejšajo ter je podrobno razpravljalo o važnosti vzgojnega delovanja staršev in učiteljev ter kako naj ta dva vzgojna činitelja delujeta iz roke v roko. — Učiteljica gospa Brinarjeva je poslušalec v duhu privedla k šolskim prvenecem, naglašajoč, kako važen je prvi vstop v šolo, in je starše v presrečnih besedah poučevala, kako je otroke pripravljati za šolo. — Učiteljica gđe. Kalškova je imela govor o vzajemnem vzgojnem delovanju staršev in učiteljev, in sicer je podrobno razpravljala nastopne točke: 1. olikano vedenje, 2. snaga in red, 3. nadzorovanje otrok o izvenšolskem času in njih opravila, 4. gojitev varčevanja. — Vse govore, ki so bili tako prikriti, da se je skozri nje kot rdeča nit vila ozir na domače razmere, so poslušali z napeto pazljivostjo. Ves sestanek je napravil vtisk medsebojne vdanosti in presrečnosti. To so potrdili drugi dan šolski otroci, ki so navno pripovedovali, s kakšnimi vtiski so prišli starši s shoda domov. — Prihodnji sestanek priredimo najbrž v jeseni ali šele prihodnjo zimo. Na enem samem takem sestanku se da silno veliko povedati in se dogovoriti. Prepogosti takšni shodi bi utegnili — tako sodimo mi — zgrešiti svoj pravi namen.

Roditeljski večeri v tržaški okolici. V tržaškem predmestju Rojanu se je osnoval odbor za prirejšanje roditeljskih večerov, ki mu je tržaško učiteljstvo drage volje obljubilo sodelovanje. In tako sta se v mesecu februarju vršila v rojanskem konsumnem društvu še dva roditeljska večera, menda prva na tržaških tleh. Pri prvem dne 7. februarja, je predaval tov. Josip Pertot o temi „Bo li otrok srečen ali nesrečen, kreposten ali ne, je odvisno mnogo od vzgoje“. Pri drugem, dne 27. februarja, pa sta govorila tovariša Adalbert Stubele in Ferdo Plemič, prvi o temi „Soglasje med roditelji je velikega pomena pri vzgoji otrok“, drugi pa o temi „Zakaj otrok laže in kako temu odpomoči“. S tem je bil prebit led na tem polju tudi na tržaških tleh. Tovarišem želimo obilnega uspeha in obilo posnemalcev. Natančnejše poročilo priobči „Domače ognjišče“.

Družba sv. Cirila in Metoda ima v zalogi mnogo in prav lepih velikonočnih in pomladanskih razglednic. Odlikujejo se po varijaciji, kakor tudi po svoji dovršenosti. Nobena trgovina, bodisi v mestu bodisi na deželi, ne sme biti brez teh razglednic. Čisti dobiček je namenjen obrambi in prosveti našega naroda. Vse slovenske trgovce, kakor tudi odjemalce prosimo, da naročajo in uporabljajo v prvi vrsti družbine razglednice, ki se dube v pisarnici družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. Bliza se mlada, vse oživljajoča Vesna, ki bo poklicala slednjo kal v življenje, o, da bi se zbudilo s pomladnim pestrím življenjem tudi v našem narodu novo življenju narodne probejue in zavednosti!

„Hrvatski učiteljski dom“, glasiló „Saveza“ prijavlja v svoji zadnji številki v celoti govor tov. Gangla z božičnega shoda kranjskega učiteljstva.

Uspesobljensne preizkušnje za občé ljudske in za meščanske šole se prično pri c. kr. izpraševalni komisiji v Ljubljani v petek, dne 16. aprila 1909 ob 8. uri na c. kr. učiteljsku v Ljubljani. Pravilno opremljene prošnje za pripust k usposobljenosti preiškušnji je po predpisanem službenem potu vlagati tako, da bodo do 10. aprila v rokah raznateljstva izpraševalne komisije.

Šolsko zdravstvo.

Zdravstvena uporaba šolskega od-mora. Brezpogojno se mora zahtevati z zdravstvenega stališča počitek med pozameznimi urami za šolsko mladež. V napolnjeni šolski sobi se kmalu pokvari zrak, in že iz tega vzroka so potrebni odmori med dvema predmetoma, da se prezrači soba. Toda tudi od možgan ne moremo zahtevati, da bodo vedno delali brez počitka in miru. Med poukom se ne sprejme oživljajočega kisika v zadostni količini, medtem ko se izdiha dovolj ogljenčeve kisline. Sedenje otežkoči kroženje krvi in dihanje. Torej je naravno in razumljivo, da zdravi otroci ne počivajo med počitkom, da tekajo, skačejo, se pretepajo; sploh svoje telo tako gibljejo, da se kri izčisti in osveži, kar je za delujoče možgane neobhodno potrebno. Že

vsakdanja izkušnja nas uči, da pospešuje po napornem duševnem delu zmerno tel. sno gibanje v svežem zraku, n. pr. izprehod, bolj zbiranje novih duševnih moči kakor pa popoln počitek. Napeto delovanje možgan preneha, in kri se odvede iz njih. Narava se pokaže sama v pravem pomenu, ko uporabi šolska mladež, ako ji ni ravno prepovedano, odmore za telesne vaje. Tudi očem se nudi prilika, da se odpočijejo od naporega dela v bližini in da gledajo tudi bolj oddaljene predmete. Pritisk na trebuh pri sedenju se odstrani, pospeši se kroženje krvi. Tudi učitelju, ki mora biti med poukom nepretrgano pri delu, je le želeči odmor po vsaki uri, in to tem bolj, ker bi pripomoglo tudi njemu kakor učencem k boljšemu uspehu pouka. — Da se prav uporabi odmor, morajo zapustiti vsi učenci brez izjeme šolsko sobo, ki jo je prezračiti o vsakem letnem času s pomočjo vrat in oken. Ako le možno, ne smejo ostati otroci na hodnikih, ampak naj gredo na prosto. Na ta način prinesejo potem tudi v svojih oblekah čisti zrak v sobo. Pri neugodnem vremenu naj se ogrnejo s plašči in naj se pokrijejo. Za to kakor tudi v zadostitev telesnim potrebam bi bil počitek petih minut prekratek, torej naj znaša vsak odmor najmanj deset minut. Bolehnim in šibkim učencem naj se odkaže, v slabem vremenu skupna zračna soba, ki se je ni rabilo v prejšnji uri. Zunaj naj se giba mladina prosto kakor sama hoče. Vedno pa se jo mora nadzorovati, tudi iz tega razloga, da se ne poskrijejo učenci po kotih in stranišnih deloma iz bojazni, deloma zaradi učenja. — Odmora naj se ne skrajša učencem in na se nikdar ne kaznuje s tem celega razreda. Lahko se sicer prisili neubogljive učence, da so v počitku na kakem gotovem mestu, n. pr. pred konferenčno sobo medtem ko se drugi zabavajo na prostem. Taka kazen je dopustna z zdravstvenega stališča in se je tudi izkazala kot uspešna disciplinarna kazen. Dr. P. R.

Članom društva „Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks“.

Umrli so člani:
Josip Čizek, nadučitelj, dne 30. decembra 1908.
Alojzij Keller, nadučitelj, dne 8. januarja 1909.
Jurij Schiwoława, nadučitelj, dne 20. februarja 1909.
Doklade 6 K je plačati do sredi meseca aprila. Odbor.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Z. 599. Kranjsko. 51 1—1

An der einklassigen Knabenvolksschule in Rače ist eine Lehr- und Schulleiterstelle mit den gesetzmäßigen Bezügen definitiv zu besetzen.

Mit dieser Lehrstelle ist der Genuß einer Naturalwohnung verbunden.

Die gehörig belegten Gesuche sind im vorgeschriebenen Wege bis zum 28. März 1909 beim gefertigten k. k. Bezirksschulrate einzubringen.

An krainischen öffentlichen Volksschulen noch nicht definitiv angestellte Bewerber haben durch ein staatsärztliches Zeugnis den Nachweis zu erbringen, daß sie für den Schuldienst die volle physische Eignung haben.

K. k. Bezirksschulrat in Krainburg.
am 2. März 1909.

Št. 662. 52 1—1

Na štirirazredni ljudski šoli v Trebnju ter na trirazredni ljudski šoli v Dobričah se razpisuje v stalno nameščenje po eno učno mesto.

Zadostno opremljene prošnje naj se službenim potom vlagajo do 1. aprila 1909.

C. kr. okrajni šolski svet v Rudolfovem,
dne 4. marca 1909.

Št. 636.

53 1—1

V novomeškem okraju se razpisuje v stalno nameščenje nadučiteljska služba na dvorazrednici v Brunicah in učno mesto na trirazrednici v Mirni peči.

Zadostno opremljene prošnje za ti službi naj se službenim potom semkaj vlagajo do 28. marca t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Rudolfovem,
dne 4. marca 1909.

Št. 668.

54 1—1

Na dvorazrednici v Stopičah se vsled odloka c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 24. februarja t. l. št. 620 vnovič razpisuje nadučiteljsko mesto v stalno nameščenje s pristavkom, da imajo vlozene prošnje veljavo tudi za ta razpis.

Zadostno opremljene prošnje naj se službenim potom semkaj do 4. aprila t. l. vlagajo.

C. kr. okrajni šolski svet v Rudolfovem,
dne 8. marca 1909.

! Ozirajte se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarišu.

Našim rodbinam priporočamo 2
- Kolinsko cikorijo -

Jernej Bahovec

trgovina s papirjem
poleg Prešernovega spomenika

priporoča slavnemu učiteljstvu in drugemu občinstvu svojo bogato zalogo

šolskih potrebščin, papirja, zvezkov, šolskih knjig, pisalnega in risalnega orodja, umetnin, trgovskih knjig, razglednic itd. 11 26—6

VERONIKA KENDA

v Ljubljani

na Dunajski cesti šte. 20

priporoča p. n. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu svojo

veliko zalogo pisalnih in risalnih potrebščin.

Dalje imam v zalogi risalni papir raznih vrst v vseh predpisanih velikostih, pisalni in pismeni papir, zavitke različne velikosti, veliko izbiro peres, držal, svinčnikov, gumic, krede, črnila, barvic, ravnil, ter vseh v to stroko spadajočih predmetov. 10 34—11

Postrežba točna in solidna.

Glavna zaloga

A. Slatnarjevih zvezkov.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca februarja: K 42.412.92.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Anton Šarc

Ljubljana, Sv. Petra cesta 8.

Špecialna trgovina za opreme nevest.

Moško, žensko, otroško in perilo za novorojence se po meri izdeluje solidno in najceneje. — Platno vseh širin za telesno in posteljno perilo, namizni prti, serviete, garniture za kavo, bele in barvaste, brisalke, žepni robci, brisalne rute, šifon, širting, kreton, batist itd. itd.

Najnovije modele za perilo radi pokažemo na ogled. — Švicarske vezene.

Strogo solidno blago. Nizke stalne cene.

Gg. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.

Svetlolikalnica:

Kolodvorske ulice št. 8.

30 24—2

Angleško skladišče oblek

Ljubljana, Glavni trg 5.

Največja zaloga in izbira oblek za gospode in dečke, sportnih oblek, površnikov, dežnih plaščev in zimskih sukenj.

Obleke in površniki, kakor tudi damski kostumi se izdelujejo po meri in najnovijem kroju.

Na zahtevanje se pošilja na izbiro tudi brez poročila.

V zalogi so vedno najmodernejše damske obleke.

Jako nizke cene. O. Bernatovič.

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, prodaja c. kr. šolskih knjig in igralnih kart

Zvezna trgovina v Celju

Rotovška ulica št. 2

priporoča kancelijski, konceptni, pismeni, dokumentni, ministrski, ovitni in barvani papir; svinčnike, peresa, peresnike, radirke, kamenčke, tablice, gobice, črnilo itd. — Največja zaloga vseh tiskovin za občinske urade, krajne šolske svete, učiteljstvo, župnijske urade, okrajne zastope, užitninske zastope, hranilnice, posojilnice, odvetnike, notarje in privatnike.

Lastna zaloga šolskih zvezkov in risank.

Temni lak za šolske table. — Strune za gosli. — Štambilje, vignete. — Zavitke za urade v vseh velikostih. — Ceniki brezplačno na razpolago. — Dobro blago in točna postrežba. 6 42—10

Slaščičarna in pekarija

Jakob Zalaznik

Stari trg 21 22 8—3

Mestni trg 6 - Sv. Petra cesta 26

V poletnih mesecih

sladoled in ledena kava.

KAVARNA.

Telefon št. 194.

Gričar & Mejač

v Ljubljani, Prešernove ulice 9
priporočata v veliki izbiri po najnižji ceni

obleke za gospode in dečke, površnike za gospode in dečke, obleke za otroke, žakete za dame, paletu za dame, plašče za deklice itd. itd.

Nepremočljive pelerine iz lodna ali velblodje dlake (Kamelhaar) v vseh velikostih.

Gg. učiteljem in učiteljicam popust za »Učiteljski konvikt«. 32 24—2

Prva avstro-ogr. c. in kr. priv. ameriška tovarna Cottage-Organs in orgelj-harmonijev. 36 52 7

Najboljše

orgelj-harmonije

obeh sistemov izdeluje in pošilja najceneje

RUDOLF PAJKA & Komp.,
Kraljevi gradec št. 120 (Češko).

Zaloge: Dunaj, Praga, Budimpešta.

Harmonije na pendel obah sistemov in vseh velikosti, z natančno orgeljsko mensuro za cerkve, semenišča in kot orglje za vajo.

Pošilja se poštne prosto do zadnje železniške postaje. Gospodom učiteljem visok rabat. Delna odplačila od 8 K dalje.

Cenovniki gratis in franko.

UČITELJSKA TISKARNA

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče šte. 4 v Ljubljani Gradišče šte. 4

priporoča sl. kraj. šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu

uradne tiskovine iz svoje zaloge.

Ceniki se pošiljajo na zahtevo zastoj. Postrežba točna. Tudi vse tiskovine za županstva ima tiskarna po zmernih cenah v zalogi.

Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela ter jih izvršuje okusno in po solidnih cenah. Tiskovine se izvršujejo v eni ali več barvah. Tiskanje muzikalij in časopisov.

Telefon št. 118.

(5) 52—9

Litografija.

Poštna hranilnica št. 76.307.